

БЕДНОСТТА В БЪЛГАРИЯ

ДАНИИ, АНАЛИЗИ И КОМЕНТАРИ

РЕЗЮМЕ

Разрези на бедността: Образованието и заетостта като фактори за кривата на доходите и щастието в България

Най-значимият фактор за бедността е образованието. Безработицата е гарант за трайно ниски доходи и бедност.

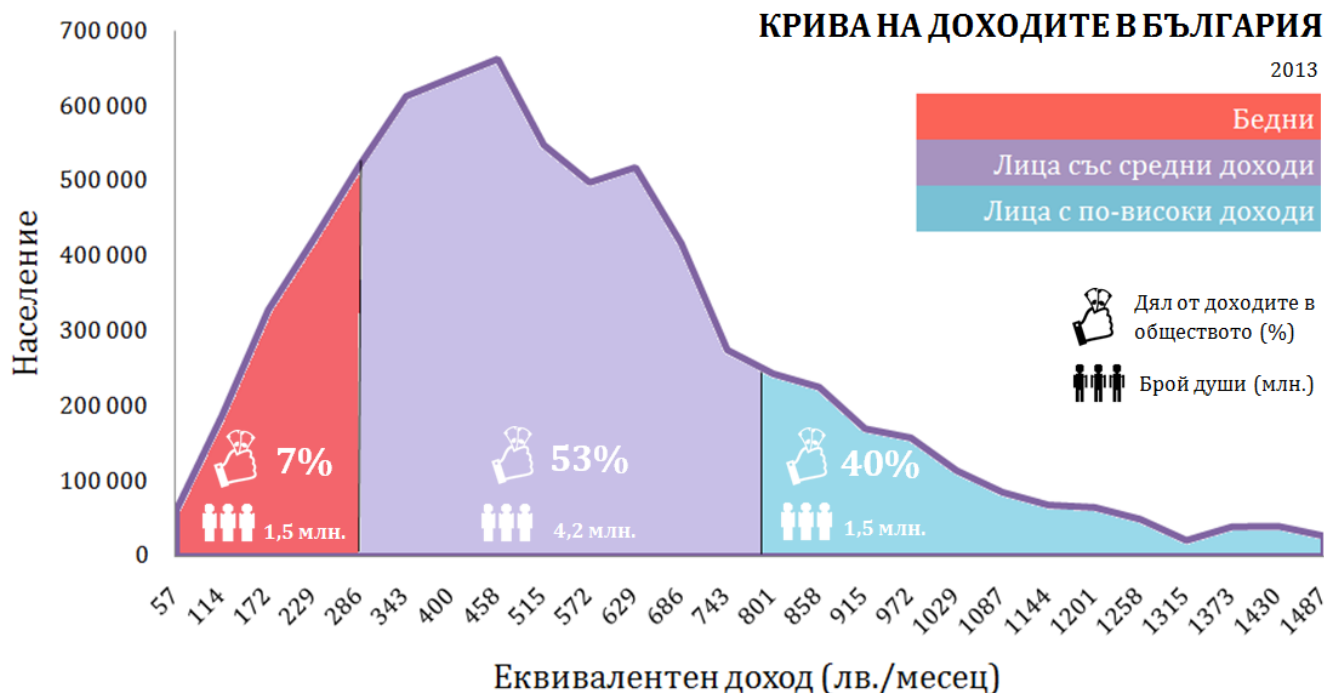
26 януари 2016 г.

Институтът за пазарна икономика изготви анализ, който разглежда разпределението на доходите в българското общество като се фокусира върху различни разрези на бедността и неравенството. Водещият мотив на авторите е да бъде представена една цялостна картина - наречена от нас "крива на доходите", която отразява доходите на всички български граждани. Тази крива може да бъде разбита по ключови фактори за благосъстоянието на домакинствата у нас - спрямо населеното място, нивото на образование и икономическата активност на членовете на всяко едно домакинство. Кривата на доходите позволява един много по-различен и дълбок поглед към бедността и неравенството, в т.ч. изготвяне на профили на бедността и оценка на значимостта на отделни фактори спрямо риска от попадане в бедност.

Разбивките на кривата на доходите разкриват следните общи наблюдения:

- **Заможните** домакинства в страната (обединяващи топ 20% от хората) генерират 40% от доходите в обществото, докато **бедните** (съставени от най-бедните 20% от хората) получават едва 7% от доходите в обществото;
- **Удовлетвореността от живота** при заможните е почти два пъти по-висока спрямо тази при бедните - наблюдава се значима връзка между доходи и "щастие";
- Доверието в правосъдието и въобще **усещането за справедливост е драматично ниско** както при бедните, така и при заможните;
- **Образованието и заетостта са силно обвързани** - в групата на бедните преобладават тези с основно или по-ниско образование и неработещите, тоест хората без трудови доходи. Средната класа е съставена преобладаващо от хора със средно и висше образование, които в голямата си част са работещи.
- Поне 60% от бедните на 16 и повече навършени години са **работили някога през живота си**;
- 20% от бедните на 16 и повече навършени години са в лошо или много лошо здравословно състояние. **Половината бедни са в добро или много добро здравословно състояние.**

Крива на доходите в България (2013)

Източник: ИПИ по данни на НСИ (SILC 2013)

Данните категорично показват, че обсъждането на темата за бедността следва да е по-малко разговор за административното повишаване на доходите, обезщетенията и помощите и повече разговор за образованието и новите работни места. Водеща цел на политиките следва да е пресичането на пътеката от ниско образование към безработица и в крайна сметка бедност.

Фискалната тежест на бедността, базирана на оценката на самите хора за недостигащия доход в домакинството, за да се "вържат двата края", показва, че разходните политики не могат да решат проблемите на бедността. Реформите в областта на образованието и пазара на труда, както и адекватна регионална политика, са без алтернатива за повишаването на доходите.

*Виж приложените инфографики: Оценка на доходите и бедността по типови групи

Групиране на населението на 16 и повече години по икономическа активност, образование и населено място - оценка на доходите и риска от бедност

Пълният текст на доклада ще бъде достъпен на: www.bednostbg.info / www.ime.bg

Петър Ганев, старши икономист в ИПИ
ganev@ime.bg / (02) 952 62 66

За информация:
Явор Алексиев, икономист в ИПИ
yavor@ime.bg / (02) 952 62 66

Образование и икономическа активност

- **Най-значимият фактор за бедността е образованието** - независимо от икономическата активност на лицата, по-ниското образование се отразява силно негативно на доходите и риска от бедност. Завършването на поне средно образование е ключово за намирането на работа и избягване на бедността.
- **Заетите са групата с най-високи доходи** и много ниски нива на бедност - рискът от бедност при заетите със завършено поне средно образование е под 5%. Въпреки това, в сравнително по-малобройната група на заети с начално или по-ниско образование се наблюдават високи нива на бедност - **30% от заетите с основно образование са бедни**.
- **Най-рисковата група са безработните**, които имат изключително ниски доходи и много високи нива на бедност. Над 80% за безработните с начално или по-ниско образование и 60% за безработните с основно образование са бедни;
- При по-ниските нива на образование доходите и рискът от бедност при неактивните са сравними с тези при заетите. Това е едно от обясненията за сравнително **ниските нива на икономическа активност сред по-ниско квалифицираните**.

БЕДНОСТТА В БЪЛГАРИЯ

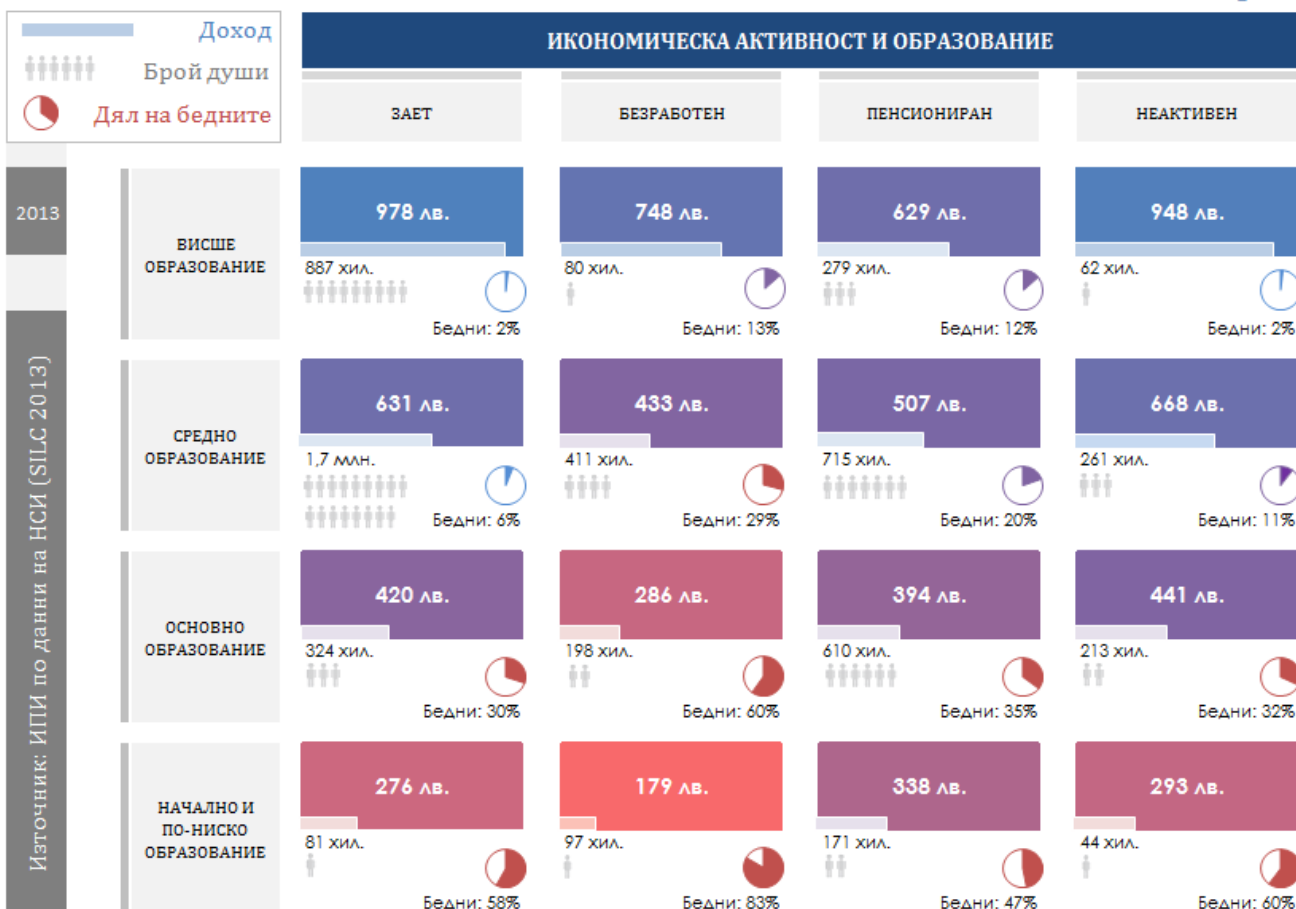
ДАННИ, АНАЛИЗИ И КОМЕНТАРИ

И.П.И
Институт за пазарна икономика

eea grants

Научете повече

www.bednostbg.info

Икономическа активност и големина на населеното място

- Наблюдават се **много ниски доходи и високи нива на бедност в малките населени места** - всеки трети в селата на практика е беден, докато в големия град бедността е около 10%.
- **Различията при пенсионерите са сравнимо по-малки** както според образованието, така и според големината на населеното място. Това е следствие от солидарната пенсионна система, която силно намалява разликата в доходите между различните групи пенсионери.

Бележки и методология

Представените инфографики се базират на т. нар. персонални данни от изследването на НСИ за доходите и условията на живот (EU-SILC) от 2013 година. На инфографиките представяме цялото население на България, което е **на 16 или повече години или малко над 6,2 млн. души през 2013 година**. За целите на представянето се използва т.нар. общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица - накратко "**еквивалентен доход**".

Проектът „Активно гражданство и добро управление в борба с бедността“ се финансира в рамките на Програмата за подкрепа на НПО в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 г.

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Институт за пазарна икономика и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България.

<http://www.ngoqrants.bg/>